

Aan de slag voor de klas!

Voorlichtingspakket

Inhoudsopgave

- 1 Het onderwijssysteem in Nederland**
    - 1.1 Primair onderwijs (po) in het kort**
    - 1.2 Het speciaal onderwijs (sbo en vso)**
    - 1.3 Het voortgezet onderwijs (vo) in het kort**
    - 1.4 Het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) in het kort**
    - 1.5 Docent in het hoger beroepsonderwijs (hbo) of wetenschappelijk onderwijs (wo)**
    - 1.6 Geen leraar, toch voor de klas: onderwijsondersteunend personeel (OOP)**
  - 2 Baankans in het onderwijs: soms groot, soms klein**
  - 3 De beste route naar een baan in het onderwijs**
  - 4 Salaris, kosten en subsidiemogelijkheden opleidingen**
  - 5 Vragen? Mail ons voor een persoonlijk antwoord**
- Bijlagen**
- 1 Brochure werken in het primair onderwijs**
  - 2 Brochure werken in het voortgezet onderwijs**
  - 3 Informatie over werken in het middelbaar onderwijs**

Voorlichtingspakket

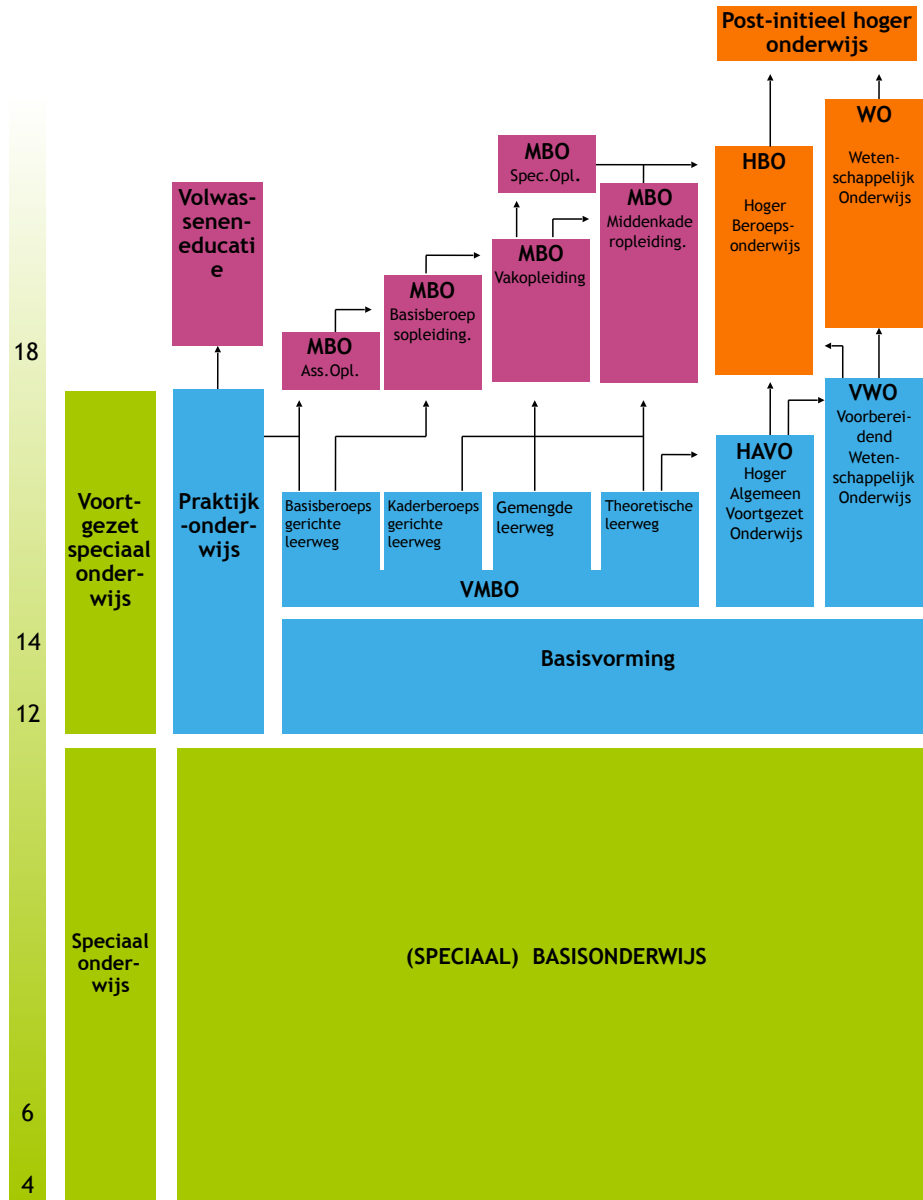
Denk jij aan een baan in het onderwijs? In dit informatiepakket vind je informatie over het Nederlandse onderwijssysteem en over de opleidingsmogelijkheden voor zij-instromers.

Het gaat over het leraarschap in het primair onderwijs (po), het voortgezet onderwijs (vo) of het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

Twijfel je of het leraarschap bij jou past? Doe dan de test op <http://testcentre.gompas.nl/>

Dit informatiepakket is samengesteld door de landelijke vertegenwoordigers van het onderwijs in samenwerking met de arbeidsmarktfondsen uit het primair en voortgezet onderwijs.

1. Het onderwijssysteem in Nederland

1.1 Primair onderwijs

Primair onderwijs (po) in het kort

Het primair onderwijs omvat het basisonderwijs voor kinderen in de leeftijd van ongeveer 4 tot 12 jaar en het speciaal onderwijs op zowel basisschoolniveau als middelbaar niveau. Het basisonderwijs bestaat uit openbare basisscholen en uit bijzondere scholen. Bijzondere scholen geven onderwijs op basis van een levensbeschouwelijke grondslag, zoals rooms-katholieke, protestants-christelijke of islamitische basisscholen. Ook zijn er scholen met een specifieke pedagogische visie, zoals dalton- of montessorionderwijs.

De meeste basisscholen houden de jaargroepindeling aan. Bij groep 1 en 2 spreken we van de onderbouw, bij groep 3 tot en met 5 de middenbouw en bij groep 6 tot en met 8 de bovenbouw.

Het primair onderwijs kent een aantal verplichte vakken. Dit zijn:

- Nederlandse taal;
- Engelse Taal;
- Rekenen en wiskunde;
- Oriëntatie op jezelf en de wereld (bijvoorbeeld aardrijkskunde, geschiedenis, biologie, burgerschapsvorming, verkeersles en staatsinrichting);
- Kunstzinnige oriëntatie (bijvoorbeeld muziek, tekenen en handvaardigheid);
- Bewegingsonderwijs (bijvoorbeeld gymlessen).

Wanneer mag je lesgeven op de basisschool?

Om les te kunnen geven in het primair onderwijs moet je beschikken over een Pabo-diploma of hiervoor studeren. Dit diploma kun je op verschillende manieren halen, bijvoorbeeld:

- Lerarenopleiding basisonderwijs (pabo): 4-jarige hbo-opleiding, ook in deeltijd te volgen.
- Verkorte Pabo-opleiding (1,5 à 3 jaar), ook in deeltijd te volgen. Je komt alleen in aanmerking voor de verkorte opleiding als je al een afgeronde hbo- of wo-opleiding hebt of (in enkele gevallen) als je veel relevante werkervaring hebt.
- Zij-instroomtraject: maximaal 2-jarig werken-lerentraject met directe aanstelling voor de klas. Je komt hier alleen in aanmerking voor met een afgeronde hbo- of wo-opleiding, een arbeidscontract en na een geschiktheidsassessment.
- Duale pabo-opleiding hbo van 2-4 jaar, afhankelijk van je vooropleiding en werkervaring. Deze opleiding is bijvoorbeeld geschikt voor onderwijsassistenten die willen doorgroeien naar een baan als leraar.
- Academische pabo-opleiding: hierbij combineer je de pabo-opleiding met een academische bachelor in bijvoorbeeld pedagogiek of onderwijskunde.
- Universitaire pabo-opleiding: deze wordt alleen in Nijmegen op universitair niveau aangeboden.

Meer weten over werken in het basisonderwijs?

Kijk op www.werkeninhetonderwijs.nl of www.ruimbaanvoorpo.nl. Je vindt hier specifieke informatie over soorten onderwijs, bevoegdheden, lerarenopleidingen en hun open dagen of informatiebijeenkomsten, contactpunten in de regio's, vacatures, vergoedingen en salaris.

Of bekijk de infographic over de opleidingsroutes voor leraar in het po:

https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/000/986/original/INFO-GRAPHIC_LEERAARSCHAP_DEF.pdf?1548318589

1.2 Speciaal onderwijs

Speciaal onderwijs (sbo en vso)

Scholen hebben de plicht om een onderwijsplek te bieden voor elk kind. Dit noemen we zorgplicht. Niet alle kinderen kunnen namelijk terecht op een reguliere basis- of middelbare school, bijvoorbeeld omdat ze extra begeleiding en ondersteuning nodig hebben. In dat geval kan een kind een plek krijgen op een school voor speciaal onderwijs. Er zijn scholen voor speciaal basisonderwijs (sbo) en speciaal voortgezet onderwijs (vso). Het speciaal onderwijs bestaat uit 4 clusters:

- Cluster 1 voor blinde of slechtziende kinderen;
- Cluster 2 voor dove of slechthorende kinderen en kinderen met een taal- of spraakontwikkelingsstoornis;
- Cluster 3 voor motorisch of verstandelijke gehandicapte kinderen of kinderen die langdurig ziek zijn;
- Cluster 4 voor kinderen met psychische stoornissen en gedragsproblemen.

Wanneer mag je lesgeven in het speciaal onderwijs?

Om in het speciaal onderwijs les te kunnen geven moet je beschikken over een Pabo-diploma. Dit geldt zowel voor het speciaal basis- als het speciaal voortgezet onderwijs. Je kunt ook hier als zij- instromer met een hbo- of wo-opleiding aan de slag in een werken-leren traject na een assessment. Veel scholen voor speciaal onderwijs stellen als extra vereiste dat je een aparte opleiding voor het speciaal onderwijs hebt gevolgd of wilt volgen. De opleiding die voorbereidt op het speciaal onderwijs is de master Special Educational Needs.

Meer weten over werken in het speciaal basis- of voortgezet onderwijs?

Kijk op www.werkeninhetonderwijs.nl, www.ruimbaanvoorpo.nl of www.wordleraarinheto.nl. Je vindt hier specifieke informatie over soorten onderwijs, bevoegdheden, lerarenopleidingen en hun open dagen of informatiebijeenkomsten, contactpunten in de regio's, vacatures, vergoedingen en salaris.

1.3 Voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs (vo) in het kort

Net als het basisonderwijs kent ook het voortgezet onderwijs openbare en bijzondere scholen. Ook zijn er scholen met een specifieke pedagogische visie. In het voortgezet onderwijs wordt lesgegeven aan kinderen van ongeveer 12 tot en met 18 jaar. Zij kunnen op verschillende niveaus onderwijs volgen: het praktijkonderwijs, vmbo (met daarin verschillende leerwegen), havo en vwo. De klassen 1 tot en met 2 of 3 worden meestal de onderbouw genoemd, de hogere klassen behoren tot de bovenbouw.

Wanneer mag je lesgeven in het voortgezet onderwijs?

Om les te kunnen geven in het voortgezet onderwijs moet je beschikken over een tweedegraads of eerstegraads lesbevoegdheid of hiervoor studeren:

- Als je al een Pabo-diploma hebt, dan mag je lesgeven in de Algemene vakken van het praktijkonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs.
- Met een tweedegraads bevoegdheid kun je lesgeven in een specifiek vak op het praktijkonderwijs, het vmbo, de onderbouw van de havo en het vwo, het mbo en volwasseneducatie.
- Met een eerstegraads bevoegdheid kun je daarnaast ook nog lesgeven in een specifiek vak in de bovenbouw van de havo/vwo (klassen 4 t/m 6)

Een tweedegraads lesbevoegdheid kun je op verschillende manieren halen, onder andere met een:

- Educatieve module: een halfjaar voltijdstudie of een jaar deeltijdstudie bij een universitaire lerarenopleiding na een afgeronde wo-bachelor of master in een verwant vak voor het voortgezet onderwijs. Dit levert een beperkte tweedegraads bevoegdheid op, waarmee je alleen in gemengde en theoretische leerweg van het vmbo en de onderbouw havo/vwo les mag geven.
- Kopopleiding: een jaar voltijd studie aan de hbo-lerarenopleiding na een aanverwante hbo- of wo-bachelor.
- Hbo-lerarenopleiding: 2 tot 4-jarige (afhankelijk van je vooropleiding) hbo-opleiding, ook in deeltijd te volgen.
- Zij-instroomtraject: maximaal 2-jarige werken-lerentraject met een directe aanstelling voor de klas. Je komt hiervoor alleen in aanmerking met een afgerond hbo- of wo-diploma in een schoolvak, een arbeidscontract en na een geschiktheidsassessment.

Een eerstegraads lesbevoegdheid kun je op verschillende manieren halen, bijvoorbeeld met een:

- Educatieve master: 2-jarige universitaire master na het afronden van een wo-bachelor in een verwant vak.
- Lerarenopleiding Voorbereidend Hoger Onderwijs: een 1-jarige universitaire master na een afgeronde bachelor opleiding met voldoende studiepunten in het schoolvak en een wo-master, ook in deeltijd.
- Hbo-lerarenopleiding: 1,5 jaar voltijd of 2-3 jaar in deeltijd na een afgeronde tweedegraads lerarenopleiding.
- Zij-instroomtraject: maximaal 2-jarig werken-lerentraject met een directe aanstelling voor de klas. Je komt alleen in aanmerking met een afgeronde wo-master in een schoolvak, een arbeidscontract en na een assessment (in enkele gevallen kun je ook in aanmerking komen met een afgeronde relevante hbo-opleiding)

Meer weten over werken in het voortgezet onderwijs?

Kijk op de website www.werkeninhetonderwijs.nl of www.wordleraarinheto.nl. Je vindt hier specifieke informatie over soorten onderwijs, bevoegdheden, lerarenopleidingen en hun open dagen of informatiebijeenkomsten, contactpunten in de regio's, vacatures, vergoedingen en salaris.

Of bekijk de infographics over opleidingsroutes:

- via een hogeschool: https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/000/987/original/INFOGRAPHIC_LEERAARSCHAP_VO_DEF.pdf?1548318642
- via een universiteit: <https://vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderwijs/Infographic%20Academische%20routes%20naar%20het%20leraarschap.pdf>

1.4 Middelbaar beroepsonderwijs

Het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) in het kort

Het mbo leidt studenten, zowel jongeren als volwassenen, op voor een beroep en bereidt hen voor op hun toekomst in de maatschappij. Daarom is het mbo gericht op:

- specifieke vakkennis;
- een vervolgopleiding en
- goed burgerschap.

Het mbo bestaat uit verschillende niveaus en studierichtingen. Op die manier kunnen scholen onderwijs bieden aan een zo breed mogelijke doelgroep, toegespitst op het niveau en de interesses van de student. Dat kan op een regionaal opleidingscentrum (roc), een agrarisch opleidingscentrum (aoc) en een vakschool.

Het mbo heeft veel ervaring met docenten afkomstig uit de beroepspraktijk. Hun praktijkkennis en -vaardigheden zijn van groot belang voor het verzorgen van onderwijs dat aansluit op de beroepspraktijk.

Wanneer mag je lesgeven in het mbo?

Om les te geven in het mbo moet je beschikken over een eerste- of tweedegraads lesbevoegdheid (of daaraan gelijkstaande opleiding) of een pedagogisch-didactisch getuigschrift (PDG) in combinatie met een geschiktheidsverklaring van het bevoegd gezag van de school. Je kunt als zij-instromer in het mbo werken door een (verkorte) eerstegraads of tweedegraads lerarenopleiding te volgen of te kiezen voor een PDG-traject bij een hbo-lerarenopleiding.

Bij de paragraaf Wanneer mag je lesgeven in het vo is meer informatie te vinden over het halen van een eerste- of tweedegraads bevoegdheid. Met een bevoegdheid voor het vo mag je in principe namelijk ook lesgeven in het mbo. In het mbo bestaan echter geen wettelijk voorgeschreven bevoegdheden per vak; het bevoegd gezag van de school bepaalt of iemand vakinhoudelijk bekwaam is.

Specifiek voor het mbo is het PDG-traject. Dit is een scholingstraject voor zij-instromers uit het bedrijfsleven die als docent in het mbo gaan werken en al vakinhoudelijk bekwaam zijn bevonden, maar die nog geschoold moeten worden op hun pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden. Het PDG-traject heeft een maximale omvang van 60 ECTS en duurt in de praktijk meestal tussen de 10 en 18 maanden.

Als zij-instromer sta je vanaf de eerste dag van het traject voor de klas als docent (betaald). De mbo-school zorgt in samenwerking met de lerarenopleiding voor goede scholing en begeleiding in de eerste jaren. In het mbo werk je in een onderwijsteam dat bestaat uit docenten en instructeurs. De onderwijsteams zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderwijs. Als instructeur mag je zelfstandig (delen van het) onderwijs verzorgen en studenten begeleiden bij het praktijkgedeelte. Dat doe je onder verantwoordelijkheid van een docent of het team. Om instructeur te worden kun je een mbo-niveau 4 opleiding of een AD-opleiding aan een hogeschool volgen.

Meer weten over werken in het mbo?

Kijk op de website www.werkeninhetonderwijs.nl of www.wordleraarinheto.nl (ook van toepassing op het mbo). Je vindt hier specifieke informatie over soorten onderwijs, bevoegdheden, lerarenopleidingen en hun open dagen of informatiebijeenkomsten, contactpunten in de regio's, vacatures, vergoedingen en salaris.

Of bekijk de infographics over opleidingsroutes:

- via een hogeschool: https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/000/987/original/INFOGRAPHIC_LEERAARSCHAP_VO_DEF.pdf?1548318642
- via een universiteit: <https://vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderwijs/Infographic%20Academische%20routes%20naar%20het%20leraarschap.pdf>

1.5 Hoger beroepsonderwijs

Docent in het hoger beroepsonderwijs (hbo) of wetenschappelijk onderwijs (wo)

Uiteraard kun je er ook voor kiezen om docent te worden in het hbo of het wo. Hiervoor bestaan formeel geen bevoegdheidseisen. Wel kan de opleiding waar je les wil gaan geven eisen stellen aan je vooropleiding (liefst masterniveau) en aantoonbare kennis van en ervaring met het vakgebied. Daarnaast kennen het hbo en wo trajecten om tijdens de aanstelling aan je pedagogisch-didactische vaardigheden te werken.

1.6 Geen leraar, toch voor de klas

Onderwijsondersteunend personeel (OOP)

Indien je niet in aanmerking komt voor een opleidingstraject voor docent in het po, vo of mbo, of liever niet de eindverantwoordelijkheid wil voor een klas, kun je ook overwegen om een ondersteunende functie te vervullen in het onderwijs. Zo kun je bijvoorbeeld aan de slag als:

- Onderwijsassistent;
- Klassenassistent;
- Lerarenondersteuner;
- Gespecialiseerd pedagogisch medewerker of
- Instructeur mbo (deze mogen ook zelfstandig lessen verzorgen).

Voor de opleidingen voor deze functies is geen hbo- of wo-vooropleiding noodzakelijk.

2. Baankans in het onderwijs:

Soms groot, soms klein

Je kent ze wel, de verhalen over de grote lerarentekorten of scholen die een hele klas kinderen naar huis sturen omdat er geen leraar beschikbaar is. Maar niet elke onderwijssector heeft er in dezelfde mate last van en niet in elke regio zijn de tekorten even groot. In bepaalde schoolvakken en opleidingen is er meer vraag naar docenten dan in andere. Dus de kans op een baan is niet overal gelijk. Hieronder een overzicht per onderwijssector.

- **Primair onderwijs**

Zowel in het basisonderwijs als in het speciaal onderwijs zijn er op dit moment grote tekorten aan gekwalificeerde leraren. Dit tekort wordt bovendien alleen maar groter. Vooral in de Randstad is er veel vraag naar basisschoolleerkrachten.

- **Voortgezet onderwijs**

In het vo is er vooral veel vraag naar docenten voor de zogeheten tekortvakken. Over het algemeen gaat het landelijk om wiskunde, informatica, natuurkunde, scheikunde, Duits, Nederlands en Klassieke talen. Per regio kunnen er daarnaast voor andere vakken ook tekorten zijn aan bevoegde docenten (soms economie, Engels en Frans bijvoorbeeld). In het vmbo zijn het specifiek de praktijkvakken waar men docenten voor zoekt. Het gaat dan met name om de technische vakken en zorgafdelingen.

- **Middelbaar beroepsonderwijs**

In het mbo zijn vooral goede praktijkmensen voor de technische opleidingen en zorgopleidingen hard nodig. Maar veel mbo-scholen hebben ook moeilijk vervulbare vacatures voor docenten Nederlands, Engels en rekenen.

3. De beste route naar een baan in het onderwijs

Wat de beste route is om zo snel mogelijk een lesbevoegdheid te halen is voor iedereen verschillend. Iedereen heeft immers een verschillende vooropleiding gevolgd en ergens anders werkervaring opgedaan. Als je interesse hebt in een baan in het onderwijs, is het belangrijk om je goed voor te bereiden. Bijvoorbeeld door:

1. Voorlichtingsbijeenkomsten bij te wonen;
2. Korte stage of meeloopdagen op school;
3. Een gesprek met lerarenopleiding over te verwachten duur van de opleiding op basis van diploma's en werkervaring;
4. Een gesprek met eigen werkgever of UWV over mogelijkheden of
5. Solliciteren op onderwijsvacatures of starten met (deeltijd)opleiding of zij-instroomtraject.

Tip: check de sites van de lerarenopleidingen voor voorlichtingsdagen/avonden of neem contact op met een regionaal contactpunt bij jou in de buurt voor informatie over voorlichtingsbijeenkomsten. Meer gegevens over de opleidingen en regionale contactpunten vind je op www.ruimbaanvoorpo.nl en www.wordleraarinheto.nl

Infographic: de route naar een baan in het onderwijs voor zij-instromers in po, vo en mbo

Onderstaande infographic is van toepassing voor zij-instromers die het werken-leren traject volgen en voor kandidaten die de (deeltijd) opleiding volgen.

In het mbo geldt een iets andere route als je direct als zij-instromer wilt werken: het bevoegd gezag van de school waar je kan komen werken (in plaats van de lerarenopleiding) geeft zelf na een onderzoek een geschiktheidsverklaring af. De school zorgt in samenwerking met de lerarenopleiding voor een passend scholingstraject.

4. Salaris en subsidiemogelijkheden opleidingen

Salaris: hoeveel verdienen je als leraar?

Voor leraren in het primair onderwijs zijn er twee salarisschalen (die gelden voor 99% van de leraren): L10 en L11. Het bruto maandsalaris (op 1 mei 2019) bij een volledige baan, afhankelijk van leeftijd, ervaring en takenpakket bedraagt:

- Voor L10: tussen de 2.563 en 3.910 euro
- Voor L11 maximaal 4.228 euro

Voor leraren in het voortgezet onderwijs zijn er drie salarisschalen: LB, LC en LD. De letters duiden het niveau van de functie aan. Het bruto maandsalaris bedraagt bij een volledige baan, afhankelijk van leeftijd, takenpakket en ervaring:

- voor LB tussen de 2.662 en 4.071 euro
- voor LC maximaal 4.748 euro
- voor LD maximaal 5.403 euro

Per 1 juni 2019 komt daar 2,15 % bij. Elke schaal is onderverdeeld in 12 treden. Ongeveer 42 procent van de leraren zit in schaal LB, 31 procent in schaal LC en 27 procent in schaal LD.

Voor docenten in het mbo zijn er drie carrièrepatronen: LB, LC en LD. Het bruto maandsalaris (op 1 juni 2019) bedraagt bij een volledige baan, afhankelijk van leeftijd, takenpakket en ervaring:

- Voor LB tussen de 2.820 en 4.218 euro
- Voor LC maximaal 4.779 euro
- Voor LD maximaal 5.414 euro

Bij de vaststelling van het maandsalaris houdt de school meestal rekening met relevante ervaring voor de functie en het laatst genoten salaris. Voor overige arbeidsvoorwaarden in deze sectoren kun je de (openbare) cao's raadplegen.

Subsidiemogelijkheden opleidingen

Er zijn meerdere subsidiemogelijkheden om de opleiding voor leraar te financieren. Algemeen geldt dat als je als zij-instromer direct start met een werken-leren traject, de opleiding wordt betaald door de school waar je in dienst treedt, via de zij-instroomregeling. Daarnaast zijn er nog andere subsidiemogelijkheden voor degenen die voor het eerst starten met de opleiding. Zie hiervoor de interactieve subsidieschema's op www.ruimbaanvoorpo.nl of www.wordleraarinhetvo.nl

Als je nog geen afgeronde hbo- of wo-opleiding hebt genoten in het onderwijs of de gezondheidszorg betaal je voor de lerarenopleiding alleen het wettelijk collegegeld (ongeveer 2.000 euro per jaar). Dit is aftrekbaar van de belasting.

Tips voor een succesvolle (over)stap naar het onderwijs

- Neem direct contact op met lerarenopleiding (hbo of wo) en vraag naar de duur en kosten van de opleiding. Check eventueel bij meerdere lerarenopleidingen. Bezoek de open avond voor zij-instromers van de lerarenopleidingen (kijk op hun sites voor data).
- Als je les wilt geven in een tekortvak of in het basisonderwijs kun je vaak al tijdens je studie in dienst treden en wil de school vaak (mee)betalen aan de rest van je opleiding.
- Kijk voor banen op www.onderwijsvacaturebank.nl (voor po alleen). Of op www.meesterbaan.nl (voor po, vo en mbo) of op www.vacatures-in-het-mbo.nl. Met name in de periode april tot en met juni en augustus-september zijn veel onderwijsvacatures te vinden.
- Stuur open sollicitaties naar grote schoolbesturen of sites van samenwerkende schoolbesturen in je regio.
- Benadruk in je sollicitatiebrief en CV vooral je affiniteit met lesgeven of begeleiden, relevante vooropleiding en het voorwerk dat je hebt gedaan, zoals een oriëntatiecursus, een stage of de route leraren opleiding die je zou kunnen volgen. Benadruk vooral je arbeidsverleden op onderdelen die met het onderwijs of het vakgebied te maken hebben. Tenzij je als zij-instromer op je eigen vakgebied aan de slag gaat in het mbo, is de school i.h.a. iets minder geïnteresseerd in je uitgebreide arbeidsverleden voor zover het niets met onderwijs te maken heeft.

5. Vragen? Mail ons voor een persoonlijk antwoord

We snappen dat een carrièreswitch niet zomaar gemaakt is. En dat je misschien nog een heleboel vragen hebt over de route die het beste bij jou past. We hopen dat we je met dit informatiepakket al een heel eind op weg hebben kunnen helpen. Mocht je toch nog verdere vragen hebben of niet weten waar je moet beginnen neem dan gerust contact met ons op.

Je kunt ons bereiken via info@ruimbaanvoorpo.nl voor al je vragen over het primair onderwijs en via info@wordleraarinheto.nl voor alle vragen over het voortgezet onderwijs en mbo.

Graag willen we dan het volgende van je weten zodat we je zo gericht mogelijk kunnen helpen of doorverwijzen:

- Contactgegevens (naam, emailadres, telefoonnummer);
- Hoogst voltooide opleiding (naam opleiding en niveau);
- Sector waarin wilt werken, als je dat al weet (po, vo, so, mbo, hbo/wo);
- De regio waarin je zou willen werken (stad of provincie);
- Je specifieke vraag of vragen.

Bijlage 1

Brochure werken in het primair onderwijs

EEN VOLGENDE STAP IN JE LOOPBAAN: LERAAR IN HET PRIMAIR ONDERWIJS

Leraren in het primair onderwijs maken het verschil. Als leraar bereid je elke dag weer onze kinderen voor op de toekomst. Ben jij toe aan een loopbaanstap die ruimte biedt voor bevologenheid en betekenis? Ontdek in deze brochure hoe het leraarschap in het primair onderwijs bij jouw loopbaanwensen aansluit.

Een veelzijdig beroep

Als leraar in het basisonderwijs geef je les aan kinderen tussen 4 en 12 jaar. Elke ontwikkelingsfase van de leerlingen brengt zijn eigen dynamiek en uitdagingen mee. En de ontwikkeling verloopt ook niet bij ieder kind hetzelfde. Dat maakt het beroep van leraar een veelzijdig beroep.

Leraar zijn is ook op iedere school weer anders. De onderwijsvisie van een school is belangrijk voor de invulling van het vak. Op sommige scholen is het onderwijs gebaseerd op specifieke pedagogische stromingen, zoals Montessori, Jenaplan, of Dalton. Op die scholen zien de onderwijstaken voor een leraar er anders uit dan op een 'reguliere' school.

Laat je inspireren door videooverhalen van leraren
www.arbeidsmarktplatformpo.nl/watdraagjijbij

Loopbaankansen

In het primair onderwijs heb je volop kans op een baan. In 2022 zijn er ruim 4.100 extra leraren nodig! Vooral in de Randstad is er veel vraag. Daar werk je binnen een hecht team met bevologen collega's aan de ontwikkeling van kinderen.

Ook aan je eigen ontwikkeling wordt aandacht geschonken. Leraren krijgen twee uur per week de tijd voor professionalisering en de eerste drie jaar nog eens extra tijd. Ook krijgen zij in de eerste jaren een coach binnen het team. In de school kun je in verschillende rollen en functies jezelf specialiseren of je expertise verbreden.

Bijvoorbeeld als bouwcoördinator, intern begeleider of remedial teacher. Als je bevoegd bent als leraar, is het bij goed functioneren gebruikelijk dat je na een jaar een vaste aanstelling krijgt.

Arbeidsvoorwaarden

De arbeidsvoorwaarden van een leraar basisonderwijs zijn geregeld in de cao primair onderwijs. Er zijn drie salarisschalen (L10 t/m L12), afhankelijk van je ervaring en taken binnen de school. Daarnaast professionaliseringsuren, vakantiedagen en de mogelijkheid om in deeltijd te werken. Voor meer informatie zie www.ruimbaanvoorpo.nl/portfolio/salaris-leraar-po/ Zij-instromers beginnen vaak met een hoger salaris dan het startsalaris, omdat hun werkervaring meetelt.

Bijlage 1

Brochure werken in het primair onderwijs

Lesbevoegdheid

Om les te mogen geven op de basisschool, heb je een lesbevoegdheid primair onderwijs nodig. Deze haal je via de pabo. Dat is een hbo-opleiding, die je met een vooropleiding op hbo- of universitair niveau in een verkorte deeltijdopleiding van ongeveer twee jaar kunt doorlopen.

Vanuit een ander beroep naar het onderwijs

Werk je nu in een andere sector, dan heb je waarschijnlijk geen lesbevoegdheid. Via het zij-instroomtraject kun je direct aan de slag in het primair onderwijs. Je krijgt een aanstelling van twee jaar waarbij je parttime voor de klas staat, terwijl je daarnaast de opleiding volgt. De opleiding wordt in dit traject soms (gedeeltelijk) betaald door de school waar je werkt. Voor dit zij-instroomtraject heb je ook minimaal een hbo-diploma nodig. Je krijgt dan eerst een assessment, waarin wordt bepaald of je het opleidingstraject binnen twee jaar kan afronden. Als dat het geval is, volg je daarna een maatwerktraject dat is afgestemd op jouw eerder verworven kennis en vaardigheden.

Op verschillende scholen kun je ook trajecten volgen waarbij je een aanstelling als onderwijsondersteuner combineert met de pabo. Zo hoef je niet meteen zelf voor de klas, maar kun je al wel ervaring opdoen in de praktijk. Als je het traject hebt doorlopen en je pabodiploma hebt gehaald, ga je zelf aan de slag als leerkracht.

Voor je besluit om te kiezen voor het beroep van leraar in het basisonderwijs, is het aan te raden om een paar

dagen op een basisschool mee te lopen. Dat is een goede manier om te kijken of het beroep bij je past. Veel scholen hebben hier geen bezwaar tegen. Ga ook in gesprek met een pabo in je regio of bezoek de open dagen om advies te krijgen over het opleidingstraject.

Kijk voor meer informatie over het aanbod van scholen op de website van de schoolbesturen in jouw regio of op de vacaturesites met banen in het primair onderwijs: www.onderwijsvacaturebank.nl of www.meesterbaan.nl Ook op www.ruimbaanvoorpo.nl vind je tips over werken in het basisonderwijs.

Heb je in het verleden je pabo-diploma gehaald en wil je weer terug voor de klas? Veel scholen werken met de pabo samen aan korte herintrederscursussen. In zo'n cursus kun je jezelf snel bijspijken, zodat je met actuele kennis voor de klas komt.

Meer informatie

Wil jij in je volgende loopbaan stap bijdragen aan de ontwikkeling van onze kinderen? Start dan een nieuwe carrière als leraar basisonderwijs! Kijk voor meer informatie en opleidingsmogelijkheden op www.ruimbaanvoorpo.nl. Daar kun je ook een test doen om te zien of het leraarschap bij je past. Of volg Ruim baan voor PO op Facebook.

www.ruimbaanvoorpo.nl
www.facebook.nl/ruimbaanvoorpo

Bijlage 2

Brochure werken in het voortgezet onderwijs

Leraar in het voortgezet onderwijs:
een uitdagende baan!

Leraren (m/v)
gezocht

Bijlage 2

Brochure werken in het voortgezet onderwijs

Leraar in het voortgezet onderwijs: een uitdagende baan!

Als leraar (m/v) in het voortgezet onderwijs werk je in een uitdagende omgeving. Je bent verantwoordelijk voor verschillende klassen met leerlingen tussen de 12 en 18 jaar. De lessen stel je, in overleg met collega's en met behulp van lesmateriaal, zelf samen. Daarvoor moet je op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen op jouw vakgebied en van nieuwe lesmethoden waarmee je jouw leerlingen inspireert. Hiermee kun je van grote waarde zijn voor de (persoonlijke) ontwikkeling van jouw leerlingen. Leraar is een veelzijdig beroep, waarin je veel van jezelf kwijt kunt!

Het voortgezet onderwijs kent vier onderwijssoorten:

- Het praktijkonderwijs (pro): leidt rechtstreeks op voor een plek op de arbeidsmarkt;
- Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo): leidt leerlingen op voor het mbo of voor doorstroming naar het havo;
- Het havo: als voorbereiding op het hbo of als doorstroming naar het vwo;
- Het vwo (atheneum of gymnasium) is een voorbereiding op een studie aan een universiteit.

In de onderbouw van het havo en vwo volgen leerlingen alle vakken, daarna kiezen ze voor een bepaald profiel.

Lesbevoegd

Om les te kunnen geven in het voortgezet onderwijs heb je een lesbevoegdheid nodig. Leraren mogen alleen lesgeven in een vak als ze daarvoor zijn opgeleid aan de lerarenopleiding. Je kunt een tweedegraads óf eerstegraads bevoegdheid halen, die bepaalt of je mag lesgeven aan alleen de onderbouw, of ook aan de bovenbouw.

Zij-instroomtraject: leren en werken

Als je uit een andere baan overstapt naar het onderwijs, heb je meestal geen bevoegdheid om les te geven. Als zij-instromer kun je toch al direct in het onderwijs aan de slag. Zij-instromers moeten wel een vakgericht hbo- of wo-diploma hebben, en relevante werkervaring. Op basis van je diploma kan worden bepaald in welk schoolvak je les kunt geven. Na een geschiktheidsonderzoek volg je een passend scholingstraject. Je staat een aantal uur per week voor de klas en volgt daarnaast een opleiding. Voor scholen die zij-instromers aannemen is een speciale zij-instroomsubsidie beschikbaar voor de kosten voor studie en begeleiding. Je moet wel binnen twee jaar je bevoegdheid halen.

Bijlage 2

Brochure werken in het voortgezet onderwijs

Werkgelegenheid

In het voortgezet onderwijs is al geruime tijd sprake van een lerarentekort. Voor de komende jaren wordt een tekort voorspeld van 700 fte in 2020 en ruim 1200 fte in 2027. De werkgelegenheid in het voortgezet onderwijs verschilt sterk per vak. In de vakken natuurkunde, scheikunde, wiskunde, informatica, Duits, Frans en klassieke talen zijn nu al tekorten en deze zullen de komende jaren nog verder toenemen. Ook zijn er regionale verschillen. Met name in de Randstad is er een grote vraag naar leraren in het voortgezet onderwijs. Door het lerarentekort hebben veel scholen moeite om bepaalde vacatures vervuld te krijgen, waardoor ze soms gedwongen worden om de klassen te vergroten of om onbevoegde leraren voor de klas te zetten. Dit komt de kwaliteit van het onderwijs vaak niet ten goede. Voor de continuïteit en kwaliteit van het voortgezet onderwijs is het cruciaal dat scholen blijvend kunnen beschikken over voldoende goede, bevoegde leraren.

Arbeidsvoorwaarden

Voor leraren in het voortgezet onderwijs zijn er drie salarisschalen: LB, LC en LD. De letters duiden het niveau van de functie aan. Per 1 juni 2018 bedraagt het salaris bij een volledige baan, afhankelijk van leeftijd en ervaring:

- voor LB tussen de € 2662 en € 4071
- voor LC is dat min. € 2679 en max. € 4748
- voor LD min. € 2689 en max. € 5403.

Per 1 juni 2019 komt daar 2,15 % bij. Elke schaal is onderverdeeld in 12 treden. Ongeveer 42 procent van de leraren zit in schaal LB, 31 procent in schaal LC en 27 procent in schaal LD.

Meer informatie:

Wil je weten of het onderwijs echt iets voor je is. Hieronder vind je een aantal websites die je op weg kunnen helpen:

- Ervaar als gastdocent hoe het is om voor de klas te staan. De website www.gastlessenzogeregeld.nu is een online ontmoetingsplaats waar scholen van het voortgezet onderwijs en (technische) bedrijven elkaar makkelijk vinden om gastlessen en bedrijfsbezoeken te organiseren.
- Een oriëntatiecursus zoals 'Zin in lesgeven' is zinvol als je je serieus wil oriënteren op werken in het voortgezet onderwijs. www.parelsuiterregio.nl/pearls/11
- Wil je meer weten over samenwerkingsprogramma's tussen bedrijfsleven en het voortgezet onderwijs? Kijk dan op www.voion.nl → werken in het voortgezet onderwijs → samenwerking bedrijfsleven
- Op basis van je achtergrond, zoals opleiding en eventuele werkervaring, vind je op de website Wordleraarinheto.nl informatie over hoe je leraar kunt worden. Verder geeft deze site je informatie over het voortgezet onderwijs, zoals over de schooltypen en methodes, maar ook over het salaris en de arbeidsvoorwaarden. Laat je verder inspireren door de praktijkverhalen. www.wordleraarinheto.nl
- De website van de Rijksoverheid geeft informatie over hoe je leraar kunt worden en welke onderwijsbevoegdheid je voor een bepaald vak nodig hebt. www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-voortgezet-onderwijs/vragen-antwoord/leraar-voortgezet-onderwijs
- De website van de VO-raad geeft informatie over het lerarentekort in het voortgezet onderwijs. www.vo-raad.nl → thema lerarentekort

Inspirerende verhalen:

www.wordleraarinheto.nl/iets-voor-mij/ervaringen-uit-de-praktijk/

Bijlage 2

Brochure werken in het voortgezet onderwijs

www.wordleraarinheto.nl

De website Wordleraarinheto.nl is een onafhankelijke website voor iedereen die leraar wil worden in het voortgezet onderwijs. Op basis van je achtergrond, zoals opleiding en eventuele werkervaring, vind je informatie over hoe je leraar kunt worden. Verder geeft deze site je informatie over het voortgezet onderwijs, zoals over de schooltypen en methodes, maar ook over het salaris en de arbeidsvoorwaarden. Laat je verder inspireren door de praktijkverhalen en de informatie over je mogelijk toekomstige werkomgeving.

Wordleraarinheto.nl wordt beheerd door Voion, het Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds voor het voortgezet onderwijs. Deze site is gemaakt in opdracht van de CAO-tafel VO. De CAO-tafel VO bestaat uit vertegenwoordigers van de VO-raad, AOB, CMHF, FvOv en CNV Onderwijs.

VOION • WWW.VOION.NL • E-MAIL: INFO@VOION.NL

VOI7775

Bijlage 3

Informatie over werken in het middelbaar beroepsonderwijs

Dit document is opgesteld voor financiële instellingen (banken en verzekeraars) in het kader van de uitvoering van het convenant *Aan de slag voor de klas* en geeft beknopt informatie over werken in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

Aan de slag in het mbo

“Nederland zoekt nieuwe wegen om meer mobiliteit te creëren op de arbeidsmarkt. In een samenleving met een toenemende economische dynamiek, snelle baanveranderingen en flexibilisering van de arbeidsmarkt, moet dit werknemers en werkgevers sterker maken en wendbaar houden. Werknemers hebben hierbij wel nieuwe zekerheden en ontwikkelkansen nodig.” (Convenant *Aan de slag voor de klas*)

Een ontwikkelkans ligt in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), waar je o.a. aan het werk kunt als docent of instructeur.

Over het mbo

Het mbo leidt studenten, zowel jongeren als volwassenen, op voor een beroep en bereidt hen voor op hun toekomst in de maatschappij. Daarom leidt het mbo op voor:

- een vak,
- een vervolgopleiding, en
- goed burgerschap.

Het mbo bestaat uit verschillende typen onderwijs. Op die manier kunnen scholen onderwijs bieden aan een zo breed mogelijke doelgroep, toegespitst op het niveau en de interesses van de student. Ongeveer 500.000 studenten volgen een opleiding in het mbo.

Kijk voor meer informatie over het mbo op: <https://www.mбораad.nl/het-mbo>.

Docent in het mbo

Het mbo heeft veel ervaring met docenten afkomstig uit de beroepspraktijk. Ongeveer 60% van de nieuwe docenten in het mbo komt uit het bedrijfsleven en start als zij-instromer. Juist hun praktijkkennis en -vaardigheden zijn van groot belang voor het verzorgen van sterk en toekomstbestendig onderwijs dat aansluit op de beroepspraktijk.

Mbo-scholen hebben een zekere vrijheid om vakinhoudelijke experts uit het bedrijfsleven als zij-instromer aan te nemen. In het mbo bestaan geen wettelijk voorgeschreven bevoegdheden per vak.

Het [Beroepsbeeld mbo-docent](#) geeft meer informatie over het beroep van mbo-docent en over de loopbaanmogelijkheden binnen dat beroep.

Bijlage 3

Informatie over werken in het middelbaar beroepsonderwijs

Zij-instromen als docent in het mbo

Je kunt aan de slag als docent in het mbo met een getuigschrift van een eerste- of tweedegraads lerarenopleiding of als je in het bezit bent van een PDG (pedagogisch didactisch getuigschrift). Maar ook als je (nog) niet over één van deze getuigschriften beschikt, kun je op verschillende manieren zij-instromen als docent in het mbo:

- als je een opleiding in het hoger onderwijs hebt afgerond, of
- als je minimaal drie jaar werkervaring hebt die relevant is voor het vak waarvoor je wordt aangenomen én aantoonbaar over minimaal hbo werk- en denkniveau beschikt.

Begin je als zij-instromer, dan sta je vanaf de eerste dag van het traject voor de klas als docent. De mbo-school zorgt in samenwerking met de lerarenopleiding voor goede scholing en begeleiding in de eerste jaren.

Je kunt zij-instromen als docent in het mbo door een (verkorte) eerstegraads of tweedegraads lerarenopleiding te volgen of kiezen voor een PDG-traject. Het PDG-traject (bachelorniveau) wordt aangeboden door hogescholen, en is interessant voor zij-instromers bij mbo-opleidingen waarvoor geen specifieke lerarenopleidingen bestaan. Het PDG-traject is een scholingstraject voor zij-instromers uit het bedrijfsleven die als docent in het mbo gaan werken en dus reeds vakinhoudelijk bekwaam zijn bevonden, maar die nog geschoold moeten worden op hun pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden. Met een PDG kun je lesgeven in het mbo, maar niet in andere onderwijssectoren. Het traject heeft een maximale omvang van 60 ECTS en duurt in de praktijk meestal tussen de 10 en 18 maanden.

Voor scholen die zij-instromers aannemen is een zij-instroomsubsidie beschikbaar voor de kosten voor studie en begeleiding.

De [Checklist word leraar](#) op de site www.werkeninhetonderwijs.nl van de Rijksoverheid laat in meer detail zien wat er nodig is om docent in het mbo te worden.

Instructeur in het mbo

In het mbo zijn onderwijsteams verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderwijs. Een onderwijsteam bestaat uit docenten en instructeurs. Instructeurs begeleiden studenten met name bij het praktijkgedeelte van het onderwijs. Zij mogen zelfstandig (delen van het) onderwijs verzorgen, maar doen dat onder verantwoordelijkheid (maar niet noodzakelijkerwijs onder toezicht) van een docent of een onderwijsteam. Om instructeur te worden kun je een mbo-niveau 4 opleiding of een AD-opleiding aan een hogeschool volgen.

Ook als onderwijsassistent of gespecialiseerd pedagogisch medewerker kun je een bijdrage leveren aan het (mbo-)onderwijs. Zie www.kiesmbo.nl voor het volledige aanbod van mbo-opleidingen.

Arbeidsvoorwaarden

De (financiële) arbeidsvoorwaarden van onderwijspersoneel in het mbo zijn geregeld in de [cao mbo 2018-2020](#).